

KÄLLMATERIAL

JAN NILSSON

HEMSKHETER

I HOGDAL, LOMMELAND

OCH TJERNÖ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900 I VETTE HÄRAD BOHUSLÄN

- 1.** STÖLD
BEGÅNGET: 1867
GÄRNINGSMAN: LÖSDRIVAREN, F D TORPAREN
JOHANNES NILSSON, ST HJELMSTAD

Utdrag ur domboken från Vette Häradsrätt.
Innehåller alla ingående handlingar i aktuellt mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget Arkiv Digital, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på Arkiv Digitals hemsida.

Jan Nilsson

v281413.b4510

Urtima ting den 4 september 1867

No 1

Uti skrifvelse den 14 sistl augusti hade kronolänsmannen i Wette härad C G Ljungqvist inrapporterat till domhafvanden, det förre torparen Johannes Nilsson under Hjelmstad i Skee sn samma dag blifvit af honom gripen och inmanad uti häradshäktet härstädes för begångna tillgrepp å hemmanen Nordby, Sundby och Medby i Hogdals socken; och begärde Länsmannen föreskrift huru med den häktade förfaras skulle.

Rannsaking med Johannes Nilsson för de angifna tjufnaderna utsattes först till sistl dag kl 10 fm, men, i anseende till mellankommet hinder för domhafvanden, förändrades tiden till innevarande dag kl 10 fm, hvarom Länsmannen erhållit förständigande, med tillsägelse att han ifråga om huru med den tilltalade emellertid borde förfaras hade att ställa sig till efterrättelse hvad gällande föreskrifter innefattade och rapporterade härefter Länsmannen att Johannes Nilsson blifvit af honom införpassad till Kronohäktet i Uddevalla.

Sedan HRn sammanträdt å utsatt timme och tilltalade Johannes Nilsson, hvilken på domhafvandens requisition blifvit hitsänd från ofvan nämnda Kronohäkte, inställdes hos HRn af Fånggevaldigern J P Petersson, påropas målet, hvarvid Länsmannen Ljungqvist anmäler sig såsom såsom Kronoåklagare och angifver Johannes Nilsson som begångna tjufnaden hos Hemmansegaren Börje Olausson i Brehult, Drängen Niklas Mattsson i Nordby, hemmansegaren Jonas Hansson i Medby och Båtsmannen Anders Bengtsson under Sundby, hvilka målsegare jemväl finnas tillstädes, samtliga personligen, utom Anders Bengtsson, ?? hans svärfader Lars Olsson under Sundby infinner sig.

Målsegarna uppgifver:

1. Börje Olausson: medan han söndagen den 11 sistl Augusti bevistade Gudstjensten i Hogdals kyrka, hade han qvarlemnadt sin öfverrock, af blått vadmal, uti sin kärra, hvilken var ställd uti på backen vid Hogdals gästgivaregård; men när han efter Gudstjenstens slut utkom, var rocken borta. På följande onsdag fick Olausson höra att den tilltalade blifvit gripen för tjufnad hos Niklas Mattsson; och misstänkande den tilltalade äfven vara den, som tillegnat sig rocken, anmälde sig Olausson sig hos Länsmannen och återsåg den, oskadad, nyssnämnde persedel, som Länsmannen vid häktandet anträffat ifrån den tilltalade.

2. Niklas Mattsson: Onsdagsförmiddagen kl 11, då han och torparen Olaus Gunnarsson unde Nordby utepå ett arbete kommo hem till Enkan Helena Nilsson i Nordby gård, der Mattsson tjenar, märkte de att en man klef öfver gärdegården utur en ega invid bostaden; och när de kommo närmare, sågo de att potatis var upptagen i samma ega. Då de tillika iakttago att den nämnda manspersonen syntes vilja dölja sig bakom gärdegården, gingo de till honom hvilken befanns vara nu tilltalade Johannes Nilsson, och som hans ena rockficka märktes vara full af potatis, tillsporde Mattsson honom om han tillgripit potatis i den närbelägna egan, hvilket han vidkändes, hvarefter Mattsson lät genom Ordningsmannen Nils Hansson i Sundby föra Johannes Nilsson och den tagna potatisen till Länsmannen.

3. Jonas Hansson: Samma dag, den 14 Augusti på morgonen, borttogs ifrån honom en spade uti vid hans ladugård. Sedan Johannes Nilsson blifvit af Länsmannen häktad för

tillgreppet ifrån Niklas Mattsson, har Hansson infunnit sig hos Länsmannen och igenkändt sin spade, som Johannes Nilsson vid häktandet innehaft.

4. Anders Bengtssons ombud: att Johannes Nilsson vid arresteringen äfven befanns innehafva en yxa, som nyssbenämnde morgon, den 14 Aug, bortstulits från Anders Bengtsson, från huggstocken ute på hans gård.

Tilltalade Johannes Nilsson, lång, af spenslig växt, med blå ögon och ljus hår, säger sig vara född på hemmanet Småris i Lurs socken år 1810, dag och månad kan han icke uppgifva. Han berättar vidare om sig: Han är född af gifta föräldrar; fadern var torpare och heter Nils, moderns dopnamn var Katrina. Föräldrarnes tillnamn känner han icke. Redan i hans späda år afled hans föräldrar. Hans uppfostran bekostades af fattigförsörjningen å Lurs socken; han fick lära sig läsa, men icke skriva. Efter att hafva i Lurs sn första gången begått Herrans Heliga Nattvard, flyttade han till Skee sn och innehade drängtjänst derstädes i 9 år, sednast hos Major Kock på Blomsholm i 4 år, hvarefter han blef arbetskarl under Blomsholm och år 1835 gifte sig med torpardottern Katarina Andersdotter från Rörvik. Han bodde sedermera 2 år under Blomsholm, 3 år under Hemmen och har derefter haft sin egentliga bostad under Hjelmstad. Med Katarina Andersdotter, hvilken dog för 5 år sedan, har han haft 3 barn, hvilka lefva och numera äro vuxna. Vid omkring 30 års ålder dömdes han af Rådhusrätten här i Strömstad till ansvar för första resan stöld, hvilket han ock undergick. Ett par år senare begaf han sig till Norge att söka arbete, och har han derstädes ej mindre än fyra gånger straffats för stöld, vid 32 års ålder med 2 månaders, vid 33 års ålder med 10 månaders, vid 40 års ålder med 8 års och slutligen år 1860 med 7 års straffarbete, hvilket sistlemnade straff han fullbordat den 30 nästvikne Juni, hvarefter han hemskickades till Skee.

Åklagaren företer en fångförpassning af den 28 sistl Juni från Politikammaren i Christiania, innehållande att svenske personen Johannes Nilsson, Hjelmstad, som af Christiania Stifts Öfverrätt genom dom den 17 februari 1860 blifvit för 4de resan enkel stöld fälld till 7 års straffarbete, men enligt Kunglig resolution den 2 Februari innevarande år skulle lösgifvas från Akershus fästnings Straffarbetsanstalt den 30 Juni detta år, skulle af Norsk fångbevakning forslas till häradsfängelset härstädes: och meddelar åklagaren att han den 2 sistl Juli då den tilltalade på nyssberörde sak hitkommit, ställt honom på fri fot och den 4 i samma månad afgifvit rapport derom på Konungens Befallningshafvanden i Göteborg, hvilken myndighet sedermera förelagt den tilltalade att inom bestämd ännu icke förfluten tid, anskaffa sig laga försvar.

Åklagaren inlemnar vidare följande, af Kyrkoherden i Skee pastorat utfärdadt prestbevis:

"Lösdriifoaren Johannes Nilsson, förr torpare under St Hjelmstad, är född den 29 Juli 1810; var redan vid min flyttning hit tecknad för ringa Christendomskunskap och opålitligt uppförande; begaf sig till Norge att der söka arbetsförtjenst, men blef för begångna stölder redan 1845 dömd till straffarbete på Aggershus fästning, fri derifrån vandrade han omkring och kom hem 1855; förhöll sig här stilla och ärligt en kortare tid, men genom brist på arbete här begaf han sig åter till Norge, som är fästet för hans verksamhet; begick ånyo stöld och dömdes ånyo till straffarbete på Aggershus, derifrån han, efter utståndet straff, lärar nyligen hitkommit och har nu åter gjort sig skyldig till lika brott.

Skee den 17 Aug 1867

A P Franens"

Den tilltalade erkänner, att han olofligen tillgripit, den 14 sistl Aug Jonas Hanssons spade ute vid ladugården, Anders Bengtssons yxa från Huggstocken ute på gården och potatisen från Niklas Mattsson ute på åkern samt den 11 i benämnda månad Börje Olaussons rock ifrån en kärra ute på vägen vid Hogdals gästgifvaregård.

På nedannämnda sätt medtogos den tilltalade för följande vid häktandet äfven ifrån honom anhållna saker:

1 st hästtjuder: Han hade i sistl Juli månad stulit detta på obekant ställe i Norge.

1 st töm: denna hade han i sistl Aug månad olofligen tillegnat sig i Hogdals socken, i trakten af Sundby; närmare kan han icke uppgifva.

1 st rakknif, 1 st fällknif, 1 st spegel och 1 st portmonnä med inneliggande penningar 1 Kr 61 öre: Han uppgifver detta tillhöra honom sjelf och vara redligen åtkommet

De tillgripna varorna beskådades af nämnden, som värderar dem sålunda:

1 st rock, tillhörig Börje Olausson, till	Rmt R 10,00
ett mindre kok potatis, tillhörigt Niklas Mattsson	0,10
1 st spade, tillhörig Jonas Hensson	1,00
1 st yxa, tillhörig Anders Bengtsson	1,00
tillsammans	Rmt R 12,10

hvarefter målsegarna få återtaga hvar sin egendom.

Åklagaren anhåller om uppskof, för att från Magistraten i Strömstad inskaffa bevis om den bestaffning för stöld, som den tilltalade enligt egen uppgift uppgifvits här i staden undergått

Utslag

Med bifall till Åklagarens anhållan uppskjuter HRn rannsakingens fullföld till den 24 innevarande månad, kl 12 på dagen, då han eger från vederbörande inskaffa bevis om och hvilken bestraffning den tilltalade förut må hafva undergått för föröfvad stöld här i staden; och har åklagaren då att till sin talans vidare utförande sig hos HRn åter inställa; hvaremot till målsegarnes eget godtfinnande öfverlemnas, om de då böra ånyo tillstädeskomma; skolande emedlerid den tilltalade förvaras uti kronohäktet i Uddevalla, dit han kommer att af domhufvanden återförpassas.

Afföres. Afträda

På HäradsRättens vägnar

L Norin

Urtima ting 1867 den 24 September

No 1

Till fortsatt behandling företages det ifrån urtima ting den 4de dennes till denna dag uppskjutna ransakningsmål angående förra torparen Johannes Nilsson från Hjelmstad, häktad och af Kronolänsmannen C G Ljungqvist tilltalad för olofliga tillgrepp; och sedan den tilltalade blifvit hos HRn inställd af Fånggevaldigern J P Petersson, anmäler sig Åklagaren personligen hvaremot ingendera af Måsegarna afhöres.

Efter det protokollet för sista ransakningen blifvit uppläst till justering och lemnat utan anmärkning, ingifver Åkl följande, honom från Stadsfiskalen C G Högberg här i staden tillhandakomna tjenstebevis:

"1838 d. 28 Okt arresterades Torparen etc: Bil. A

"Att Torparen Johannes Nilsson etc: Bil. B

Den tilltalade erkänner riktigheten af förestående bevis under förklaring, att det tillgrepp, hvarför han den 28 Okt 1838 fälldes till ansvar för första resan stöld, afsåg några bomullsdukar och andra smärre bomullspersedlar, som han utan inbrott tillegnade sig uti en Handlande Judanders bod här i staden; och att det tillgrepp, hvarför han den 23 Dec 1838 fälldes till ansvar för andra resan stöld, angått 1/2 tunna korn, som han likaledes utan inbrott frantag en här i staden boende Hökerihandlande, vid namn Jonas Larsson; medgifvande den tilltalade att han, i enlighet med Stadsfiskalens ofvanintagna tjenstebevis, den 29 och 31 December 1838 blifvit här i staden för andra resan stöld afstraffad med 9 par spö och uppenbar kyrkoplikt.

Åklagaren öfverlemnar härefter målet till domstolens pröfning, under yrkande af den tilltalades fällande till laga ansvar för 3de resan stöld.

Utslag

Som tilltalade Johanannes Nilsson, hvilken år 1838 i Staden Strömstad undergått bestraffning för andra resan inom riket föröfvad stöld, fritt och otvunget vid rätten vidgått, att han under sistlidne Augusti månad inom Wette härad föröfvat nedannämnde olofliga tillgrepp, nemligen Söndagen den 11te under sabbatstid af en öfverrock af blått vadmal från Måsegsaren Börje Olausson i Brehult samt Onsdagen den 14de å olika ställen och tider af en vid ladugården uteliggande spade från Måsegaren Jonas Hansson i Medby, af en på huggstocken ute i gården liggande yxa från Måsegaren Andreas Bengtsson under Sundby och ett mindre kok potatis af växande gröda från Måsegaren Niklas Mattsson i Nordby, hvilket tillgripna gods af nämnden värderats till 12 rdr 10 öre; alltså och då såsom försvarande omständigheter mot Johannes Nilsson förekommit, att han, hvilken under vistelse i Norge derstädes ej mindre än fyra gånger straffats för stöld, föröfvat de tillgrepp, hvarförutan nu är under åtal, å särskilda ställen och tider, äfvensom att rocken tillgripits under sabbatstid och potatisen ute å marken, pröfvar HrN, jemlikt 20 Kap. 1, 2, 3, 10, 11, 12 och 18 §§ samt 2 Kap. 19§ och 4 Kap. 3§ Strafflagen, rättvist döma Johannes Nilsson att för 3de resan stöld undergå straffarbete i sex år och två månader samt vara medborgerligt förtroende förlustig i tio år.

Sedan föreskrifven besvärshänvisning blifvit meddelad, men Åkl och Johannes Nilsson förklarar sig icke vilja söka ändring i utslaget, förordnar HRn att Johannes Nilsson skall

af fångbevakningen återförs till Uddevalla Kronohäkte, för att efter tilländalupen besvärstid befordras till ådömda straffet.

Som ofvan
På Häradsrättens vägnar
C B Schönberg

v281413.b4570

DB No 1 Bil. A

1838 d 28 Oct arresterades Torparen Johannes Nilsson för första resan stöld - ransakad d. 1. 4. 9 November - dömdes d 11 Dec att plikta 3 dubbla värdet med 18. 24 rd bco, eller 8 dagars fängelse vid vatten och bröd och uppenbar Kyrkoplikt. Böterna erlagda och kyrkopligten undergången d. 12/11. 38.

1938 d. 23 Dec: häktades Torparen Johannes Nilsson för andra resan stöld. Ransakad och dömd den 27 s. m. att böta 4 dubbla värdet vid 16 Rdr Bco eller straffas med 9 par spö och uppenbar kyrkoplikt. Spöstraffet undergicks den 29 Dec och kyrkopligten den 31 s.m.

Högberg

v281413.b4580

DB No 1 Bil. B

Att Torparen Johannes Nilsson under Hjelmstad i Skee socken den 29 December 1838 här blifvit för andra resan stöld straffad med nio par spö samt uppenbar Kyrkoplikt den 31 i samma månad, betygas på begäran

Strömstad af Stads Fiskalskontoret den 24de September 1867

C C Högberg

v281413.b4590

Till Rådhusrätten i Strömstad

Under den 7de dennes begärde jag utdrag af Domboken för året 1840 eller deromkring, derom, att Johannes Nilsson från Rönningen under Hjelmstad blifvid dömd för stöld - och som extra ting med Wette Härad för ransakning angående af bemälde person nu verkställda stölder, förekommer den 24de dennes, föranlåter jag ånyo anhålla om utfående af berörde utdrag.

Wette Härads Kronolänsmaskontor den 21 September 1867

C G Ljungqvist